

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry
Herttaliisa Tuure, toiminnanjohtaja
Reetta Pietikäinen, asiantuntija

207/2022 vp
22.11.2022

Lausunto eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle: hallituksen esitys eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry kiittää työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaa mahdollisuudesta tulla kuultavaksi ja antaa lausunto julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevasta lainsäädännöstä. Into käsittelee esitystä ja sen vaikutuksia erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien näkökulmasta. Lausunnossa hyödynnetään Inton etsivästä nuorisotyöstä ja työpajoilta keräämää kyselytietoa.

Lausunnon keskeinen sisältö

- Järjestämisvastuun siirron yleiset tavoitteet ovat tarkoituksenmukaisia. Oikein hyödynnettynä uudistus mahdollistaa palveluiden saatavuuden parantamisen. Kuntien vahvuuksia ovat lähipalvelut ja koulutuspalveluintegrointi sekä paikallisyhteistyö työnantajien ja välityömarkkinoiden kanssa.
- Uudistuksen toimeenpanossa tulee hyödyntää laajasti kuntakokeiluista saatuja kokemuksia. Inton kyselyn perusteella kuntakokeilujen keskeiset kehittämistarpeet liittyvät henkilöstöresurssien ja asiakasohjauksen vahvistamiseen sekä monialaiseen yhteistyöhön panostamiseen.
- Rahoitusvastuun porrastusmallissa on hyvää se, että huomiota kiinnitetään työttömyyden pitkittymisen ehkäisyyn. Se ei kuitenkaan huomioi riittävästi eri syistä pitkittyvää työttömyyttä. Työttömyysturvan ja aktivoinnin välisen kytköksen poistaminen heikentää palveluiden järjestämisen kannustavuutta ja tulee vähentämään vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien palveluita.
- Esitys lyhentää työkokeilun enimmäiskestoja 12 kuukaudesta kuuteen kuukauteen. Kuusi kuukautta ei kuitenkaan riitä arjenhallinnan vahvistamiseen. 12 kuukautta on mahdollistettava tarvittaessa. Työpajojen palveluvalikoiman kapeutuessa tarvetta on myös uudelle toimenpiteelle.
- Monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuuteen ohjattaisiin jatkossa palvelutarpeen mukaisesti ja työttömyyden kestoon liittyvistä ehdoista luovuttaisiin. Tämä on kannatettavaa. Olennaista on panostaa nykyistä vahvemmin kokonaisvaltaiseen palvelutarvearviointiin.
- Ohjaamotyyppisestä toiminnasta on tarkoituksenmukaista säätää laissa alueellisen yhdenvertaisuuden turvaamiseksi. Suppea muotoilu kuitenkin herättää huolta monialaisuudesta. Kuntien mahdollisuus pitää Ohjaamot nuorisotoimissa tulee turvata. Tehtäviin tulee lisätä nuorten osallisuuden edistäminen ja lain tulee velvoittaa järjestämään toiminnalle omat toimitilat.
- Lausuntopalautteen perusteella mahdollistettiin palkkatuen myöntäminen kuntaan samoilla ehdoilla kuin muillekin työnantajille. Tämä on tarkoituksenmukaista ja odotettu muutos. Valmistelussa olevan palkkatukiuudistuksen vaikutuksesta palkkatuettu työ tulee kuitenkin vähenemään olennaisesti kolmannelle sektorilla, ja työttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys tulevat kasvamaan.
- Uusi asiakaspalvelumalli on mekaaninen ja vie resursseja niitä eniten tarvitsevilta: tarvitaan vahvempaa tarveharkintaa. Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättämistä monialaisen tuen tarpeen tilanteessa tulee tarkentaa ja yksilöllisten tilanteiden kokonaisvaltaista huomiointia lisätä.
- Sote-uudistuksen myötä kuntien vastuulta häviää keskeinen heikossa työmarkkina-asemassa oleville suunnattu palvelu, kuntouttava työtoiminta. Uudistukseen liittyy työpajakentällä suuri epä tietoisuus. Tämä herättää huolta heikossa työmarkkina-asemassa olevien palveluiden katkeamisesta. Työpajatoiminta on turvattava monialaisena lähipalveluna.

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Rautatieäisenkatu 6 (käyntiosoite Kellosilta 7)
00520 Helsinki

into@intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi
www.intory.fi

Yleistä TE2024-uudistuksesta

Into pitää järjestämisvastuun siirron yleisiä tavoitteita tarkoituksenmukaisina. TE2024-uudistuksessa julkisten työvoimapalvelujen järjestämisvastuu siirretään työ- ja elinkeinotoimistoilta kuntien työvoimaviranomaisille. Kyse on merkittävästä rakenneuudistuksesta. Oikein hyödynnettynä uudistus tarjoaa mahdollisuuksia palveluiden saatavuuden parantamiseen ja työllisyyden edistämiseen. **Into katsoo, että kuntien vahvuuksia ovat lähipalvelut ja koulutuspalvelujen integrointi työllisyyspalveluihin sekä paikallisten työnantajien ja välityömarkkinoiden tuntemus ja toimiva yhteistyö niiden kanssa.**

Into korostaa, että uudistuksen keskeinen elementti, kannustava rahoitusmalli, kuitenkin vähentää palveluiden järjestämisen kannustavuutta ja herättää huolta heikossa työmarkkina-asemassa olevien tilanteesta. Erityisesti aktivoinnin ja työttömyysturvan välisen kytköksen poistaminen voi vähentää palveluja ja lisätä etenkin heikossa työmarkkina-asemassa olevien työttömyyttä. Into vastustaa esityksen mukaista haavoittuvassa asemassa olevien palveluiden ja aseman heikentämistä. Into katsoo, että uudistuksen vaikutuksia ja riskejä olisi tullut arvioida laajemmin eri asiakaskohderyhmien, etenkin vaikeasti työllistyvien ja pitkäaikaistyöttömien sekä heille suunnattujen palveluiden näkökulmasta.

Into on toteuttanut kyselyn kuntakokeilujen toimivuudesta ja vaikutuksista etsivän nuorisotyön ja työpajojen toimijoille. Vastausten perusteella kuntakokeilujen hidas käynnistyminen ja henkilöstövajeet ovat tuottaneet palveluprosesseihin katkoksia. Asiakkaiden ohjautuminen työpajapalveluihin on kuntakokeilujen myötä monin paikoin merkittävästi heikentynyt. Asiakkaiden jääminen tarpeisiinsa vastaavien palveluiden ulkopuolelle on herättänyt etsivän nuorisotyön ja työpajojen toimijoissa huolta. Vaikka tilanne on kohentunut kuntakokeilujen alkuvaiheesta, työnhakijoiden tavoittamisessa ja palveluihin ohjaamisessa on etsivien nuorisotyöntekijöiden ja työpajatoimijoiden mukaan paikoin edelleen haasteita.

Inton kyselyn perusteella kuntakokeilujen keskeiset kehittämistarpeet liittyvät henkilöstöresurssien ja asiakasohjauksen vahvistamiseen sekä monialaiseen yhteistyöhön panostamiseen. Lisäksi tarvitaan tiedonkulun sujuvoittamista sekä verkostoyhteistyön toimintaedellytysten parantamista. Näihin kokonaisuuksiin on nyt kiinnitettävä huomiota. Tukea tarvitsevien nuorten, pitkäaikaistyöttömien ja muiden vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien työnhakijoiden tilanteiden edistäminen edellyttää muun palvelujärjestelmän ja paikallisen palveluekosysteemin vahvempaa hyödyntämistä. Inton kysely osoittaa, että paikoin kuntakokeiluissa on saatu parannettua palvelun saatavuutta ja kehitettyä aiempaa yksilöllisempää palvelua. **Into painottaa, että kuntakokeiluista saatuja kokemuksia tulee hyödyntää laajasti sekä kuntakokeilujen kehittämistyössä että TE2024-uudistuksen valmistelussa ja toimeenpanossa.** Kuntakokeilukokemukset osoittavat, että rakenneuudistuksen toimeenpanossa erityistä huomiota on kiinnitettävä riittävään aikaan ja henkilöstöresurssiin, henkilöstön kattavaan perehdyttämiseen sekä sidosryhmäyhteistyöhön.

Esityksen mukaan työllisyyden edistämisen valtakunnallisessa neuvottelukunnassa tulee olla kuntien, keskeisten ministeriöiden, valtion aluehallinnon sekä työ- ja elinkeinoelämän järjestöjen edustus. Esityksessä todetaan, että tehtävissään neuvottelukunta voisi kuulla ja tehdä yhteistyötä tarpeen mukaan esimerkiksi muiden järjestöjen sekä yksityisten palveluntuottajien kanssa. **Into korostaa, että neuvottelukunnassa on tärkeää olla mukana myös järjestöjen ja välityömarkkinatoimijoiden edustus, jotka tuntevat heikossa työmarkkina-asemassa olevan asiakaskunnan ja heidän palvelutarpeensa.**

Kannustava rahoitusmalli vähentää palveluita ja herättää huolta heikossa asemassa olevista

Esityksessä arvioidaan, että esitetyt muutokset vahvistaisivat työllisyyttä noin 7 000–10 000 työllisellä. Into ei pidä tätä todenmukaisena arviona. Esityksessä todetaan, että keskeisimpänä työllisyyttä edistävänä tekijänä olisi kannustava rahoitusmalli. **Hyvästä työllisyyskehityksestä huolimatta**

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kellosilta 7)
00520 Helsinki

into@intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi
www.intory.fi

pitkäaikaistyöttömyys on jäänyt korkealle tasolle. Lisäksi kuntakokeilujen myötä aktivointiaste on laskenut monissa kokeilukunnissa. **Into on huolissaan, että kannustava rahoitusmalli heikentää vaikeimmassa työmarkkina-asemassa olevien palveluita, etenkin työttömyysturvan ja työttömän palveluun aktivoinnin välisen kytköksen poistamisen vuoksi.** Into ei usko, että se on vaikuttavin ratkaisu korkealle jääneen pitkäaikaistyöttömyyden vähentämisessä. Esityksessä myös todetaan, että suuri osa lausunnon antaneista kunnista kannattaa sitä, että vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta katkeaa työnhakijan osallistuessa palveluun. Nämä näkemykset tulisi kuulla.

Into korostaa, ettei palveluita järjestetä siksi, että niihin saadaan rahoitusta ja työmarkkinatuen maksu-osuudet ja ns. sakkomaksut vähenevät. Heikossa työmarkkina-asemassa olevat tarvitsevat niitä hyvinvointinsa ja työelämävalmiuksiansa vahvistamiseksi, jotta työllistyminen avoimille työmarkkinoille olisi kestävä. Into painottaa, että olennaista on kehittää palvelutarvearviointeja kokonaisvaltaisemmiksi ja lisätä monialaisia työ- ja toimintakyvyn arviointeja, jotta palveluohjauksen osuvuus ja oikea-aikaisuus paranevat.

Vaikutusten arvioinnissa monialaisten palveluiden kohdalla esityksessä todetaan, että nopeampi pääsy monialaisten palvelujen piiriin voi lyhentää työttömyyden kestoja, kasvattaa avoimille työmarkkinoille siirtyvien määrää ja vähentää pitkäaikaistyöttömyyttä ja syrjäytymistä. Kuten esityksessä tuodaan esille, pidemmällä aikavälillä palveluihin panostaminen tulee vähentämään julkisia menoja. Tämä on tärkeää nähdä, ja oikeisiin palveluihin pääsemisen kustannusvaikuttavuus tulisi huomioida myös kannustavassa rahoitusmallissa.

Into katsoo, että rahoitusvastuun porrastusmallissa on hyvää se, että huomiota kiinnitetään työttömyyden pitkittymisen ehkäisyyn. Se ei kuitenkaan huomioi riittävästi eri syistä pitkittyvää työttömyyttä ja haavoittuvassa asemassa olevien tarvitsemia palveluita. Esitys heikentää palveluiden järjestämisen kannustavuutta. Into vastustaa esityksenmukaista haavoittuvassa asemassa olevien työllisyyspalveluiden heikentämistä.

Esityksen mukaan lausuntopalautteen perusteella tehtiin rahoitusmalliin muutos: palveluiden rahoituksessa laajan työttömyyden painoa nostettiin 30 prosentista 50 prosenttiin ja työikäisen väestön painoa alennettiin 70 prosentista 50 prosenttiin. Tämä on tarkoituksenmukaista. **Into kuitenkin katsoo, että rahoitusmallin tulisi olla kannustavampi järjestämään tarvelähtöisiä palveluita: nyt se on heikentämässä vaikeasti työllistyvien asemaa ja lisäämässä heidän työttömyyttään.** Into korostaa, että kunnilla tulee olla paremmat kannusteet ohjata tarpeisiin vastaaviin palveluihin. **Into huomauttaa, että myös hyvinvointialueilla tulee olla kannusteet edistää vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien työllisyyden edistämistä.** Näin ollen myös hyvinvointialueille tulee kohdentaa rahoitusvastuuta, esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien työttömyysetuudesta. Esityksessä todetaan, että useat lausijat toivat esiin, että hyvinvointialueiden tulisi olla osavastuussa pitkään työttöminä olleiden kustannuksista ja maksaa osa työttömyysturvan perusosasta pitkäaikaistyöttömien osalta. Tämä pitäisi huomioida.

Esityksessä tuodaan esille, että riskinä on, ettei rahoitusmalli kannusta työvoimaviranomaisia järjestämään palveluita niille työnhakijoille, jotka eivät saa työttömyysetuutta. Tämä on tärkeä huomio. Merkittävä osa nuorista on joutunut pitkäaikaiselle toimeentulotuella. Into korostaa, että on vahvistettava kannusteita järjestää palveluita myös erityisesti kohderyhmälle, joka ei saa työttömyysetuutta. **Haavoittuvassa asemassa olevien ja syrjäytymisvaaraan joutuneiden nuorten tilannetta ei saa entisestään heikentää.** On myös huomattava, että eri uudistusten yhteisvaikutuksena heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllisyyspalvelut ja yhtenäiset palveluprosessit ovat murentumassa.

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kellosilta 7)
00520 Helsinki

into@intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi
www.intory.fi

Työkokeilun enimmäiskesto ei tule lyhentää

Esityksessä lyhennetään työkokeilun enimmäiskesto 12 kuukaudesta kuuteen kuukauteen. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista: Into vastustaa työkokeilun enimmäiskeston lyhentämistä, sillä keston pitäisi vastata asiakkaiden tarpeisiin. Samat perustelut, kuin esityksessä esitetään valmennuksen ja koulutuskokeilun osalta, pätevät myös työkokeiluun. Esityksessä poistetaan valmennuksen ja koulutuskokeilun enimmäiskesto ja kesto määräytyisi asiakkaan palvelutarpeen mukaisesti.

Työkokeilun keston rajaaminen ei ole asiakaslähtöistä. Se heikentäisi mahdollisuuksia kohentaa vaikeasti työllistyvien ryhmien asemaa työmarkkinoilla. Osalla työkokeilussa olevista kyse on pitkäjänteisestä työskentelystä monenlaisten avoimille työmarkkinoille työllistymistä estävien tekijöiden kanssa. Työkokeiluun työpajoille ohjautuu laajasti nuoria, jotka tarvitsevat tukea paitsi opiskelu- ja työelämävalmiuksiensa vahvistamisessa, myös itsetuntemuksen, arjenhallinnan, sosiaalisten taitojensa sekä elämänhallinnan vahvistamisessa.

Kuusi kuukautta on nuorten rinnalla kulkevien työpajavalmentajien kokemuksen mukaan yleensä liian lyhyt aika tulevaisuuden suunnitelmien kirkastumiseen ja elämäntilanteen vakauttamiseen omaa suuntaansa ja opiskelumotivaatiotaan hakevalle nuorelle, jolla voi olla myös haasteita arjenhallinnan kanssa. Kuntouttava työtoiminta ei ole näissä tilanteissa nuorelle useinkaan vielä tarkoituksenmukainen palvelu. **Siksi työkokeilun enimmäiskesto ei tule lyhentää, vaan mahdollistaa 12 kuukautta harkinnan ja asiakkaan tarpeen mukaisesti myös samalla työnantajalla.** Entä tilanteessa, kun ala, johon työkokeilussa on tutustuttu, ei kiinnostakaan nuorta tai ole hänelle soveltuva? Tällöin tulee mahdollistaa uusi työkokeilujakso ilman välissä edellytettävää työttömyyttä. On tarkoituksenmukaista myös mahdollistaa uusi kuuden kuukauden jakso suoraan vielä toisella työkokeilun toteuttajalla, esimerkiksi työpajakakson jälkeen yrityksessä.

Into tuo lisäksi esille, että työpajakentältä on noussut tarve uudelle työpajoilla toteutettavalle toimenpiteelle, joka työkokeilua laajemmin, asiakaslähtöisemmin ja joustavammin huomioisi itsetuntemuksen, arjenhallinnan, sosiaalisten taitojen, elämänhallinnan sekä opiskelu- ja työelämävalmiuksien vahvistamisen. Jo aiemmin työkokeilun sisältöjä on kavennettu ja tavoitteita rajoitettu ilman, että olisi huomioitu nuorten ja muiden heikossa asemassa olevien tarpeet. Lisäksi sote-uudistuksen myötä kunnalliset työpajat eivät voi enää tuottaa yleisintä palveluaan, kuntouttavaa työtoimintaa. **Toimenpidevalikoiden kaventuessa uudelle toimenpiteelle on tarvetta sekä nuorten että aikuisten palveluissa.** Vaihtoehtona voisi olla tuettu työkokeilu, joka edellyttäisi työkokeiluun yhdistettyä valmennuspalvelua – työpajoilla toteutettu työkokeilu on aina tällaista jo tällä hetkellä, vaikka se rinnastetaan ilman valmennusta toteutettavaan työkokeiluun. Kesto tulisi olla joustava ja asiakkaiden tarpeista lähtevä. Uuden toimenpiteen mahdollisuudet ja erilaiset vaihtoehdot tulee selvittää.

Monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkaaksi palvelutarpeen mukaisesti – panostettava palvelutarvearviointiin ja palveluihin

Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta kumottaisiin ja korvattaisiin uudella lailla työllistymisen monialaisesta edistämisestä. **Esityksen mukaan monialaisen tuen yhteistoimintamallin asiakkuuteen ohjattaisiin jatkossa työttömän palvelutarpeen mukaisesti, ja mekaanisista työttömyyden kestoon ja työmarkkinatuen maksuun liittyvistä ehdoista luovuttaisiin.** Tämä on tervetullut ja kannatettava uudistus. Tärkeää on, että asiakas pääsee monialaisten palvelujen piiriin heti, kun monialaisen tuen tarve ilmenee. **Olennaista onkin panostaa nykyistä vahvemmin kokonaisvaltaiseen ja yksilölliseen palvelutarvearviointiin ja sen mukaiseen palveluohjaukseen.**

Esityksessä muutosten ja varhaisemman pääsyn monialaisten palvelujen piiriin arvioidaan kasvattavan asiakasmääriä, nostavan esille hoito- ja kuntoutusvelkaa sekä lisäävän lyhyellä aikavälillä sosiaali- ja

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kellosilta 7)
00520 Helsinki

into@intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi
www.intory.fi

terveyspalvelujen menoja. **Into pitää tärkeänä, että tämä huomioidaan, ja palveluihin lisätään rahoitusta ja resursseja.**

Jatkossa kartoitusjaksosta ei säädettäisi erikseen, vaan se olisi osa monialaisen työllistymissuunnitelman laatimista. **Into katsoo, että kartoitusjakso tulee säilyttää osana työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnan asiakasprosessia oikein kohdennettujen ja oikea-aikaisten palvelujen varmistamiseksi.** Näiden kartoitusjaksojen toteuttamisessa ovat olleet mukana myös työpajatoimijat. Olennaista on hyödyntää kartoitusjakson selvityksissä välityömarkkinatoimijoiden, kuten työpajojen, osaamista ja hankkia monialaisia ja toiminnallisia työ- ja toimintakyvyn arviointoja.

Ohjaamojen ja ohjaamotyypin toiminnan nuorisotyöllinen ote ja monialaisuus turvattava

Työllistymisen monialaisen edistämisen laissa säädettäisiin myös nuorten työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteispalvelusta. **Into katsoo, että Ohjaamoista tai ohjaamotyypistä toiminnasta on tarkoituksenmukaista säätää laissa, jotta voidaan turvata palvelun alueellinen yhdenvertaisuus ja saatavuus. Nyt lakiesityksessä ehdotettu suppea muotoilu kuitenkin herättää huolta siitä, onnistuuko yhteispalvelujen todellinen monialaisuus ja riittävät toimintaedellytykset turvaamaan.** On varmistettava, että palvelu on jatkossakin monialaista ja nuoren kannalta hänen kokonaiselämäntilanteensa huomioivaa, eikä keskity vain työllisyydenhoitoon. On kyseenalaista, mikäli ohjaamotyypin toiminta määritellään laissa yksinomaaisesti työllisyydenhoidon alle sijoittuvaksi. Tällä hetkellä huomattava osa Ohjaamoista toimii nuorisotoimen alaisuudessa. Monesti tämä onkin paikallisesti mielekkäin tapa järjestää monialaiset palvelut nuorten elämäntilanteet ja tarpeet kokonaisvaltaisesti huomioiden. **Kuntien liikkumavara ja mahdollisuus pitää Ohjaamot nuorisotoimen piirissä tulee turvata.**

Into esittää myös, että pykälässä 16 lueteltuihin nuorten monialaisen tuen yhteispalvelupisteiden tehtäviin tulisi lukea mukaan nuorten osallisuuden tukeminen ja edistäminen siinä missä opiskelumahdollisuuksien, työllistymisen, toimintavalmiuksien ja hyvinvoinnin edistäminen. Nuorten osallisuuden tulee myös näkyä palvelutarjonnan ja toimintamallien rakentumisessa. Tämä vahvistaisi palvelun kokonaisvaltaisuutta ja nuorilähtöisyyttä.

Laissa säädettäisiin KEHA-keskuksen tehtäväksi hoitaa nuorten hyvinvoinnin ja pärjäävyyden tuen valmennuksen (ONNI-toiminta) toteuttamista. Tämä on tarkoituksenmukaista. **Jotta monialaisen tuen palvelupisteet toimivat jatkossakin laadukkaasti ja voimavarakeskeisesti, on ONNI-toimintaa entisestään laajennettava.** Esityksen mukaan KEHA-keskus neuvottelisi kuntatoimijoiden tai hyvinvointialueiden kanssa toteutettavasta valmennuksesta. Into katsoo, että kunnilla, kuntayhtymillä ja näiden määräysvallassa olevien yhteisöillä on mahdollisuus tuottaa näitä valmennuksia myös yhteistyössä työpajojen kanssa. Työpajatoimijat ovat valmennustyön ammattilaisia, joilla on osaamista kokonaisvaltaiseen tukeen ja arjenhallinnan vahvistamiseen. Niitä tulee hyödyntää ONNI-toiminnan toteuttamisessa, jolloin siihen voitaisiin nykyistä vahvemmin nivota nuorisotyöllistä osaamista.

Into korostaa, että monialaisen yhteispalvelun tunnettuuden, saavutettavuuden, monialaisen työotteen ja nuorten osallisuuden kehittämisen kannalta on ensiarvoista, että jokaisella nuorten yhteispalvelulla olisi käytettävissään tarkoituksenmukaiset yhteiset toimitilat. **Laissa tulisi siksi selkeästi velvoittaa jokaista työllisyysaluetta järjestämään monialaisen tuen yhteispalvelupisteelle omat toimitilat,** jotka palvelevat nuorten tavoittamista ja luottamuksellista kohtaamista mahdollisimman matalalla kynnyksellä.

Into pitää esitettyä alueellista työvoimaviranomaisen laatimaa analyysiä alueensa nuorten monialaisen tuen yhteispalvelun tarpeesta tärkeänä, ja korostaa, että se tulee toteuttaa kattavasti ja monialaisesti, sidosryhmät ja nuorten kanssa toimivat palveluntuottajat osallistaen. Inton toteuttamien kyselyiden mukaan Ohjaamoiden sekä työpajojen ja etsivän nuorisotyön yhteistyössä on toistaiseksi ollut

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kellosilta 7)
00520 Helsinki

into@intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi
www.intory.fi

vahvistamisen tarpeita – erityisesti Ohjaamot ja työpajat ovat monin paikoin toimineet liian erillään. Alueellisten palveluekosysteemien toimijoiden yhteistyötä tulee kehittää ja vahvistaa.

Into pitää tarkoituksenmukaisena KEHA-keskukselle esitettyä palveluintegraation ja monialaisen työn kehittämisen tukipalveluroolia. **Into katsoo, että monialaisten palvelujen tukirakenteen ohjausryhmää tulee laajentaa ottamalla mukaan sidosryhmiä, jotka edustavat haavoittuvassa työmarkkina-asemassa olevien nuorten kanssa työskenteleviä.** Into katsoo lisäksi, että työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteistoiminnan ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelun suhdetta tulisi tarkentaa asiakkaan näkökulmasta.

Kuntien palkkatuki tärkeää mahdollistaa, kolmannen sektorin palkkatukea ei saa rajoittaa

Lausuntopalautteen perusteella hallituksen esitykseen tehtiin muutos, joka mahdollistaa palkkatuen myöntämisen kuntaan samoilla ehdoilla kuin muillekin työnantajille. Tämä on tarkoituksenmukaista ja odotettu muutos. Myös Into kiinnitti aiemmassa lausunnossaan huomiota, että ilman kunnan palkkatukimahdollisuutta palkkatuettu työ tulisi vähenemään merkittävästi ja työllisyys heikkenemään. Pitkäaikaistyöttömyyden jäätyä korkealle tasolle on tärkeää lisätä mahdollisuuksia palkkatuettuun työhön sekä kunnissa että kolmannella sektorilla.

On kuitenkin huomattava, että valmistelussa olevan palkkatukiudistuksen vaikutuksesta palkkatuettu työ tulee vähenemään olennaisesti kolmannella sektorilla, ja näin ollen työttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys tulevat kasvamaan. Tätä ei ole huomioitu esityksessä. Päinvastaisista tarkoituksistaan huolimatta palkkatukiudistus on lisäämässä heikossa asemassa olevien työttömyyttä. Erityisesti muutokset 100 %:n palkkatukeen tulevat olemaan työpajatoimijoille dramaattisia. Into katsoo, että uudistus tulee vähentämään merkittävästi haavoittuvassa asemassa olevien työllistymiseen liittyviä palveluita. **Into vastustaa palkkatukiudistusta, ellei siihen tehdä olennaisia muutoksia:** ennakoitu palkkatuetun toiminnan kauppavaikutus on käytännössä täysin epätodennäköinen. Mahdollinen kauppavaikutus ja kilpailun vääristyminen pitää arvioida tapauskohtaisesti, eikä de minimis -ehtoa ei tule soveltaa lainkaan.

Into painottaa, että on olennaista säilyttää työsopimuslaissa työpajoja ja vastaavia valmennusyksiköitä koskeva poikkeus työntarjoamisvelvollisuuteen. **Poikkeus ollaan laajentamassa koskemaan rekisteröityjä uskonnollisia yhdyskuntia, mutta rajaamassa vain 100 %:n palkkatukeen.** Into korostaa, että poikkeuksen tulee koskea kaikkia palkkatukiprosentteja. Rajausta vaikuttaisi kriittisesti välityömarkkinoilla toimivien järjestöjen toimintaan ja niiden tarjoamiin työmahdollisuuksiin. Tämä puolestaan heikentäisi vaikeassa työmarkkina-asemassaolevien kokonaiselämäntilannetta ja työllisyyttä.

Palveluprosessissa vahvistettava tarveharkintaa: tuki sitä tarvitseville

Työnhakijan palveluprosessia on uudistettu ja uusi asiakaspalvelumalli tuli voimaan 2.5.2022. Pohjois-maisella työvoimapalvelumallilla on pyritty tehostamaan palveluprosessia lisäämällä yhteydenpitoa työnhakijan kanssa ja asettamalla uusia työnhakuvelvoitteita. **Into katsoo, että on hyvä, että työnhakijoita tavataan aiempaa tiiviimmin. Malli on kuitenkin mekaaninen ja on herättänyt huolta resurssien kohdentumisesta.** Saavatko yksilöllistä tukea juuri ne työnhakijat, jotka sitä eniten tarvitsevat? Toisilla työnhakijoilla puolestaan omatoiminen työnhaku riittäisi. **Palveluprosessissa pitäisi mahdollistaa vahvempi tarveharkinta.** Into painottaa, että työvoimaviranomaiset tarvitsevat myös ohjausosaamisen ja ohjauksellisen työotteen vahvistamista. Kokemusten mukaan etenkin haasteellisessa tilanteessa olevat asiakkaat eivät ole kokeneet tullessa TE-palveluissa riittävästi kohdatuiksi. Uusi työnhakuvelvollisuus lisää työn sanktioivaa luonnetta, jolloin asiakaslähtöisen ja ohjauksellisen työotteen vahvistamisen tarve korostuu.

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kellosilta 7)
00520 Helsinki

into@intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi
www.intory.fi

Into on huolissaan rahoituksen riittävydestä ja puutteellisten resurssien aiheuttamista palveluvajeista. Jo pitkään asiakkaita on ollut TE-toimiston virkailijaa kohden kuormittava määrä. Työnhakusuunnitelmat eivät ole olleet ajan tasalla ja määrärajoitusta on ollut runsaasti tekemättä. Uusi asiakaspalvelumalli kasvattaa merkittävästi henkilöstön työtä. **Resurssivaje ja palvelupuutteet ovat henkilöstöisäyksistä huolimatta merkittäviä ja ne pitää paikata.**

Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättämistä tarkennettava

Uuteen asiakaspalvelumalliin kuuluu myös työnhakijalle asetettava työnhakuvelvollisuus. **Into katsoo, että työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättämistä monialaisen tuen tarpeen tilanteessa tulee vielä tarkentaa.** Etsivän nuorisotyön ja työpajakentän kokemusten mukaan TE-toimistojen ja kuntakokeilujen käytännöt työnhakuvelvollisuuden asettamisesta vaihtelevat. Tämä on noussut esille erityisesti kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvien asiakkaiden kohdalla. Työnhakijat eivät siis ole keskenään tasavertaisessa asemassa. **Into korostaa, että tarvitaan yksilöllisten tilanteiden kokonaisvaltaista huomiointia ja tarveharkintaa.** Ohjeistusta on selkiytettävä, mutta asiakaslähtöisesti siten, ettei tarpeiden huomiointia ja tarveharkintaa vähennetä. Into painottaa, että työnhakuvelvollisuutta tarkoituksenmukaisempia ovat monialaiset palvelutarvearviot ja niihin perustuvat tarvelähtöiset valmennus-, kuntoutus- ja työllistämispalvelut.

Työkanavan yhteistyötä välityömarkkinatoimijoiden kanssa vahvistettava

Työkanava Oy:n toiminnasta on säädetty 1.7.2022 voimaantulleessa laissa. Into on kyseenalaistanut uuden toimijan perustamisen: osatyökykyisten työllisyyden edistämistä olisi voitu tarkoituksenmukaisemmin kehittää nykyisten välityömarkkinoiden pohjalta. Into on katsonut, ettei Työkanavan toiminnalla päästä tavoitteisiin, jotka aiemmin on asetettu osatyökykyisten ja vaikeimmassa työmarkkina-asemassa olevien tilanteen edistämiseksi, sillä se ei kohdennu aidosti heikoimmassa asemassa olevaan kohderyhmään. **On tarkennettava, että Työkanavan toiminta kohdentuu kaikista vaikeimmassa asemassa oleviin osatyökykyisiin, ja tästä on pidettävä kiinni myös jatkossa.**

Into korostaa, että myös nykyisten välityömarkkinoiden toimintaa tulee vahvistaa ja Työkanavan toiminnassa tulee hyödyntää yhteistyötä välityömarkkinatoimijoiden kanssa. Into painottaa, että osatyökykyisten ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllisyyden edistäminen edellyttää vahvaa valmennuksellista osaamista ja monialaista yhteistyötä, ja tätä tulee vahvistaa Työkanavan toiminnassa. Tähän yhteistyö välityömarkkinatoimijoiden kanssa tuo hyviä mahdollisuuksia: **Työkanavan tulee hyödyntää välityömarkkinatoimijoiden valmennusosaamista tarpeisiin vastaavien palvelukokonaisuuksien rakentamiseksi.** Olennaista on myös varmistaa kunnan ja hyvinvointialueen palveluiden yhdistäminen.

Kuntouttavan työtoiminnan muutokset haastavat työpajakenttää – linjauksia tarvitaan

Esityksessä tehdään kuntouttavan työtoiminnan osalta järjestämisvastuun siirtoon liittyviä muutoksia. Into haluaa nostaa esille, että **sote-uudistuksen myötä kunnalliset työpajat eivät voi enää tuottaa niiden yleisintä palvelua, kuntouttavaa työtoimintaa**, sen siirtyessä hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle. Tämä heikentää työpajojen toimintaedellytyksiä ja voi vähentää haavoittuvassa asemassa olevien palveluita ja lähipalveluita. **Sote-uudistuksen myötä kuntien vastuulta häviää keskeinen heikossa työmarkkina-asemassa oleville suunnattu palvelu.** Tätä olisi tullut tarkastella esityksessä. Jatkossa kuntouttavan työtoiminnan monialaisuus uhkaa vähentyä nuorisotyöllisen yhteyden heikkenemisen seurauksena. Myös palvelun työllistämisen edistämisen tavoite voi heikentyä. Kuntouttavan työtoiminnan tarjoaminen edellyttää uudistusten myötä vahvaa kuntien työvoimaviranomaisten ja hyvinvointialueiden yhdyspintayhteistyötä.

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kellosilta 7)
00520 Helsinki

into@intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi
www.intory.fi

Inton kysely¹ osoittaa, että sote-uudistus ja sen tuomat muutokset koskevat lähes kaikkia työpajoja. **Uudistukseen ja kuntouttavaan työtoimintaan liittyy työpajakentällä kuitenkin suuri epätietoisuus. Tämä herättää huolta heikossa työmarkkina-asemassa olevien palveluiden katkeamisesta ja tilanteen heikkenemisestä.** Jopa kolmasosa kyselyyn vastanneista työpajatoimijoista katsoo, ettei heillä ole tarkkaa tietoa, miten uudistus oman organisaation toimintaan vaikuttaa. Kyselyn perusteella kunnallisista työpajoista 22 % on siirtymässä hyvinvointialueelle. Myös toiminnan siirtämisen kohdalla käytännön yhteistyöhön kunnan ja hyvinvointialueen välillä liittyy vielä paljon avoimia kysymyksiä. Kunnallisten työpajojen vaihtoehtona on myös keskittyä muihin palveluihin: lähes 20 % niistä ei enää uudistuksen jälkeen tuota kuntouttavaa työtoimintaa. Kaventuneen palveluvalikoiman ei kuitenkaan nähdä vastaavan parhaalla tavalla asiakkaiden moninaisiin tarpeisiin.

Inton kyselyn perusteella kuntouttavan työtoiminnan ja työpajatoiminnan keskeisimmäksi kehittämistä vaativiksi kokonaisuuksiksi nousevat hyvinvointialueiden ja kuntien yhdyspintayhteistyö, sopimuksellisuus ja toimenpiteet. Tarvitaan myös ministeriötason valtakunnallisia linjauksia. Niitä odotetaan opetus- ja kulttuuriministeriön nimittämän työryhmän työskentelystä. Työryhmän työ vastaa eduskunnan sote-lakien yhteydessä työpajatoiminnasta antamaan lausumaan. Työskentely käynnistyi kuitenkin vasta tänä syksynä ja suositukset valmistuvat joulukuussa. Huoli asiakkaiden palvelupolkujen katkeamisesta on suuri. On myös tiedossa, että muutama työpaja joutuu sote-uudistuksen vuoksi kokonaan lakkauttamaan toimintansa. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista. **Työpajatoiminta on turvattava monilaisena lähipalveluna.** Haavoittuvassa asemassa olevien palveluita ei saa entisestään heikentää.

¹ [Sote-uudistus ja työpajojen uusi ajanlasku? Edessä tuntematon ja huoli valmentautujista - Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry \(intory.fi\)](https://www.intory.fi)

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry

Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kellosilta 7)
00520 Helsinki

into@intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi
www.intory.fi

